

การศึกษาประสิทธิภาพของครีมที่มีส่วนประกอบของ3% สติมูเท็กเอเอสในแง่การรักษาโรคผื่นภูมิแพ้
ผิวหนัง เมื่อเทียบกับยาทา 1% ไฮโดรคอร์ติโซน
จณัญญา ภูวศิริวิวัฒน์

บทนำความเป็นมาและความสำคัญ

ภูมิหลังคอร์ติโคสเตอรอยด์เป็นยามาตรฐานหลักในการรักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังแต่ในการรักษามีข้อจำกัดเนื่องจากผลข้างเคียงในการใช้ระยะยาวครีมที่มีส่วนประกอบของ 3% สติมูเท็กเอเอส เป็นสารสกัดจากพืชธรรมชาติ มีคุณสมบัติต้านการอักเสบอาการคันหรือระคายเคืองให้ความชุ่มชื้นผิวหนังและป้องกันการสูญเสียน้ำซึ่งมีคุณสมบัติในการเป็นมอยส์เจอร์ไรเซอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงนำมาใช้สำหรับรักษาผื่นภูมิแพ้ผิวหนังในระยะเริ่มต้นได้มีการวิจัยโดยนำครีมที่มีส่วนประกอบของ 3% สติมูเท็กเอเอสมาใช้ในการรักษาผู้ป่วยเด็กที่เป็นโรคนี้แต่ยังขาดกลุ่มควบคุมและยังไม่มีการศึกษาในเด็กไทย

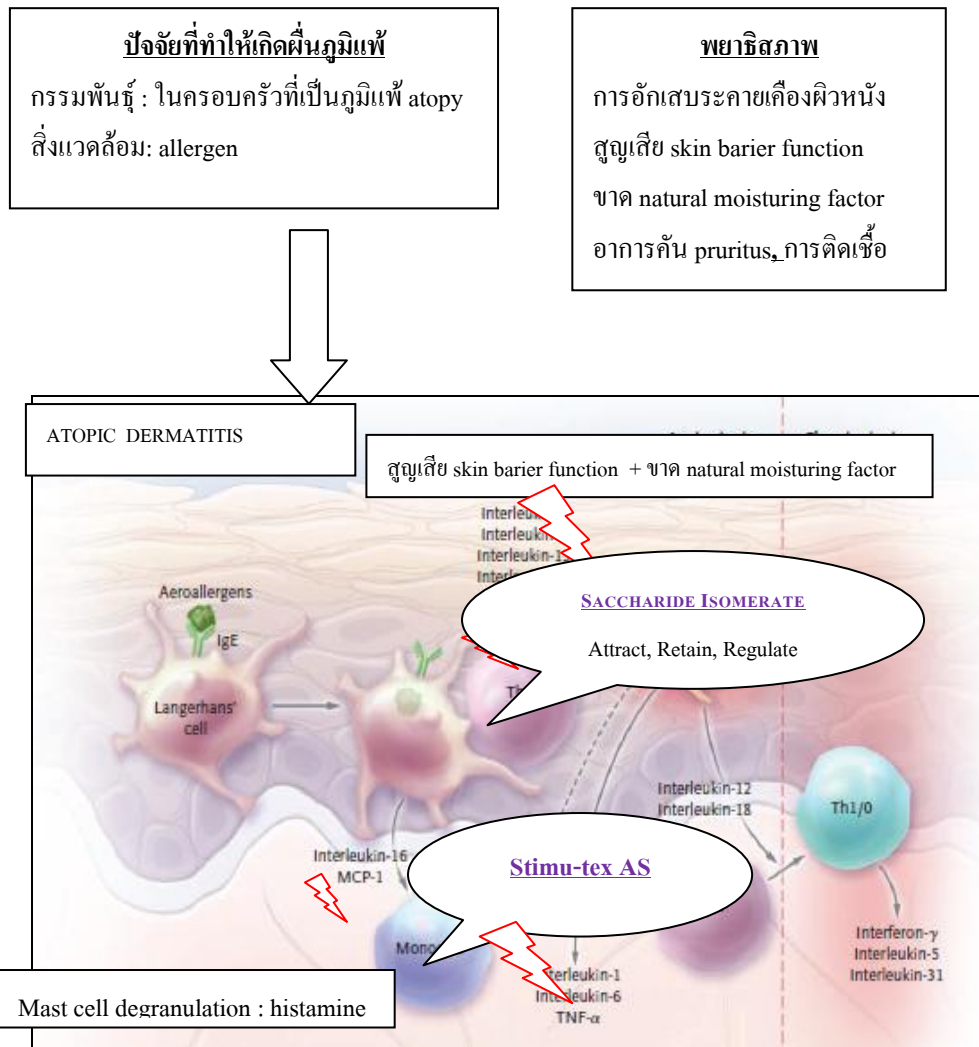
อาการทางคลินิกของโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังขึ้นอยู่กับอายุของผู้ป่วย ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ชนิดตามกลุ่มอายุ คือ วัยทารก (Infantile) วัยเด็ก (childhood) และ ผู้ใหญ่ (adult atopic dermatitis) ในระยะทารก มักมีผื่นเริ่มตั้งแต่อายุ 2 เดือนถึง 2 ปี ผื่นเริ่มเป็นที่ใบหน้าโดยเฉพาะแก้มและด้านข้างนอกของแขนขา รอยโรคที่เห็นได้ชัดที่สุดในกลุ่มอายุนี้นี้คือ ผื่นนูนแดง (eczematous papules) และตุ่มน้ำ (vesicles) รวมทั้งรอยเกา (scratch marks) ระยะวัยเด็กมักมีผื่นแห้งตึงสะเก็ดเรื้อรัง (xerosis) ผื่นมักจะขึ้นบริเวณข้อพับต่าง ๆ เช่น ข้อพับแขนขา ข้อมือข้อเท้า ซอกคอและรอบตา ส่วนในผู้ใหญ่มักพบผื่นหนา (lichenified plaques) บริเวณด้านในข้อพับลำคอ แขนและขา อาการคันเป็นอาการที่สำคัญในทุกระยะของโรคทำให้การนอนหลับไม่ได้และทำให้คุณภาพชีวิตลดลง

ปัจจุบันได้มีในการนำยาที่ไม่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ (steroid) และมีสารที่ให้ความชุ่มชื้นมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยที่มีผื่นผิวหนังอักเสบ พบว่าทำให้ความรุนแรงของโรคลดลง สามารถป้องกันการเกิดผื่นผิวหนังอักเสบ และเพิ่มความทนทานของผิวหนังเกิดการแพ้ยากขึ้น

จากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์พบสาร สติมูเท็กเอเอส (Stimu-tex AS) (spent grain wax, butyrospermum parkii (shea butter) extract, Argania spinosa kernel oil) เป็นสารสกัดจากพืชธรรมชาติ มีคุณสมบัติต้านการอักเสบและอาการคันหรือระคายเคืองได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับผื่นผิวหนังในระยะเริ่มต้น และแซคคาไรด์ ไอโซเมอร์เรท (Saccharide isomerate) เป็นสารประกอบคาร์โบไฮเดรตธรรมชาติที่มีโครงสร้างคล้ายสารชุ่มชื้นในผิวหนังช่วยจับโมเลกุลของน้ำกับเคอราตินในผิวชั้น สตราตัมคอร์เนียม (stratum corneum) จึงทำหน้าที่ป้องกันการสูญเสียน้ำในผิวมีคุณสมบัติในการเป็นมอยส์เจอร์ไรเซอร์เข้มข้น

จากงานวิจัยพบว่า สติมูเท็กเอเอสมีคุณสมบัติในการต้านฤทธิ์ของฮีสตามีนบนผิวหนังได้ (Elsner P) ซึ่งฤทธิ์ต้านการอักเสบของ สติมูเท็กเอเอส มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับ 1 ไมโครโมลเด็กซาเมทาโซน (1µM dexamethasone) ซึ่งหวังกันว่าการใช้มอยส์เจอร์ไรเซอร์ช่วยรักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังให้ดีขึ้นโดยไม่ต้องใช้สเตียรอยด์การศึกษาการประสิทธิผลและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ซึ่งประกอบด้วย สติมูเท็กเอเอส

ในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปีที่เป็นผื่นภูมิแพ้ผิวหนังแบบรุนแรงน้อยถึงปานกลาง พบว่าสามารถลดอาการและอาการแสดงของโรคได้

From Beiber, T. (2008, April). Atopic dermatitis. *The New England Journal of Medicine*, 358(14), 1483-1494.

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลองทางคลินิกไปข้างหน้า (Experimental Study: Clinical Prospective Trial)
 วิธีการศึกษาผู้ป่วยที่มารับการรักษาโรคในกลุ่มผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง (atopic dermatitis) ที่มีระดับความรุนแรงเล็กน้อยถึงปานกลางจำนวน 22 คน แบ่งบริเวณร่างกายเป็น 2 ข้าง และใช้การสุ่มโดยให้ข้างหนึ่งได้รับการรักษาด้วยครีมที่มีส่วนผสมของ 3% สติมูเท็กเอเอสและอีกข้างหนึ่งได้รับ 1% ไฮโดรคอร์ติโซนและติดตามผู้ป่วยทุก 1 สัปดาห์ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ประเมินผลโดยใช้คะแนนสะกอหรวด The Scoring of Atopic Dermatitis (SCORAD) โดยมีการถ่ายภาพโดยใช้กล้องดิจิทัลและประเมินผลโดยใช้สถิติ โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการรักษาในแต่ละสัปดาห์ โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks test และเปรียบเทียบระหว่างซีกซ้ายและซีกขวาของร่างกาย ด้วยสถิติ Mann-Whitney U-test ที่ระดับนัยสำคัญที่

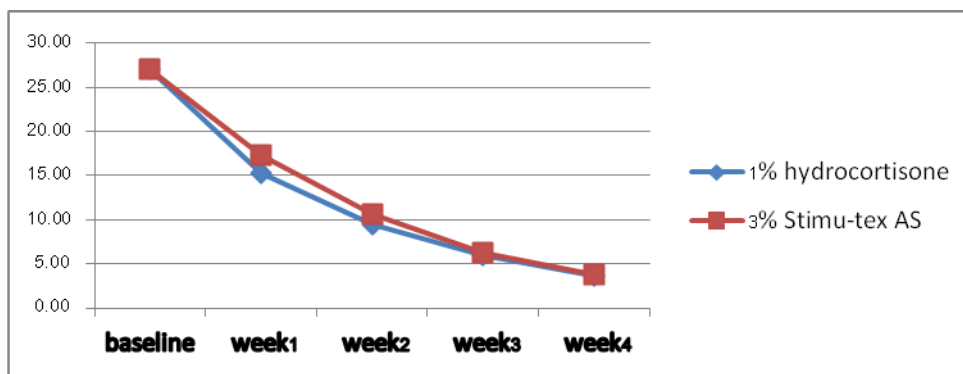
0.05 รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบความแดง ความบวม ปริมาณน้ำเหลืองหรือสะเก็ด รอยเกา ความหนาของผื่น ความแห้งของผิวและอาการคันด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

อาสาสมัครกลุ่มผู้ป่วยที่มารับการรักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยตามข้อกำหนดที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 22 คน ได้รับการรักษาด้วยยาทา 3% สติมูเท็กเอเอส เปรียบเทียบกับ 1% ไฮโดรคอร์ติโซน ติดตามผลทุกสัปดาห์ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ หลังการเข้าร่วมโครงการที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลการวิจัย

ผลการทดลองหลังการศึกษาทั้ง 4 สัปดาห์พบว่าในทั้งสองข้างที่ได้รับการรักษาด้วยครีมที่มีส่วนประกอบของ 3% สติมูเท็กเอเอส และ 1% ไฮโดรคอร์ติโซนมีคะแนนสะเก็ดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และไม่มีแตกต่างระหว่างยาที่ใช้ในข้างขวาและข้างซ้าย ($p = 0.805$) และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความแดง ความบวม รอยเกา ความหนาของผื่น ความแห้งของผิวและอาการคัน ในแต่ละสัปดาห์พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทั้งสองด้วย โดยที่ความบวม ความหนาของผื่นและอาการคันลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ในทุกสัปดาห์ ความแดงและรอยเกาลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สัปดาห์ที่ 2, 3 และ 4 และความแห้งของผิวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สัปดาห์ที่ 4

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสะเก็ด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วย 1% ไฮโดรคอร์ติโซน เทียบกับกลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วย 3% สติมูเท็กเอเอส ซึ่งแม้จะพบว่า ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 0 จนถึงสัปดาห์ที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสะเก็ด ในกลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วย 3% สติมูเท็กเอเอส จะสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วย 1% ไฮโดรคอร์ติโซนเล็กน้อย แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาไม่พบผู้ป่วยมีภาวะแทรกซ้อนและผลข้างเคียงจากการศึกษาทดลองทั้งในด้าน 1% ไฮโดรคอร์ติโซนและในด้าน 3% สติมูเท็กเอเอส

สรุปผลครีมที่มีส่วนประกอบของ 3% สติมูเท็กเอเอสมีประสิทธิผลเทียบเท่ากับการใช้ 1% ไฮโดรคอร์ติโซนในการรักษาผู้ป่วยโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังในเด็กที่มีความรุนแรงของโรคน้อยถึง ปานกลาง

คำสำคัญ: โรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังในเด็ก / 3% สติมูเท็กเอเอส / 1% ไฮโดรคอร์ติโซน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง (atopic dermatitis) คือ โรคผิวหนังอักเสบเรื้อรังที่มีอาการสำคัญ คือ ผื่นผิวหนังอักเสบ แห้งและคัน เรื้อรังเป็น ๆ หาย ๆ สาเหตุจากพันธุกรรมและมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น มักเกิดตั้งแต่วัยเด็กต่อเนื่องถึงผู้ใหญ่ พบในคนที่มีประวัติครอบครัวเป็นโรคภูมิแพ้ซึ่งประกอบด้วย หอบหืด การอักเสบของจมูก และตา และมีปัจจัยที่ทำให้เป็นมากขึ้นได้แก่ สภาพอากาศอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง ความเครียดสภาพจิตใจ การติดเชื้อ และการสัมผัสผื่นภูมิแพ้

3% สติมูเท็กซ์เอเอส (3% Stimu-tex AS) คือ สารสกัดจาก สเปนบาร์เรย์เกรนเว็กซ์ (spent barley grain wax) ผสมกับน้ำมันจากพืชธรรมชาติ อาร์กาเนียสไปโนซ่าเคอร์เนลออย (Argania spinosa kernel oil) และ เชียบัทเทอร์ (shea butter) มีคุณสมบัติลดอาการแพ้ต้านสารฮิสตามีน ลดการอักเสบและอาการคันหรือระคายเคืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แซคคาไรด์ ไอโซเมอร์เตต (Saccharide isomerate) คือ สารให้ความชุ่มชื้น ซึ่งสกัดได้จากสารคาร์โบไฮเดรตธรรมชาติ สามารถเก็บน้ำในผิวได้เป็นระยะเวลานาน สามารถใช้เป็นสารให้ความชุ่มชื้นได้แม้ว่าสิ่งแวดล้อมมีความชื้นต่ำ

1% ไฮโดรคอร์ติโซน (1% hydrocortisone) คือ ยาทาภายนอกกลุ่มกลูโคคอร์ติคอยด์ (glucocorticoids) ที่มีความแรงระดับอ่อนที่สุด มีฤทธิ์ต้านการอักเสบและกดภูมิคุ้มกัน ใช้เป็นยามาตรฐานในการรักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง แต่มีผลข้างเคียงจากการใช้ยาในระยะยาวได้

คะแนนสะกอทราด (SCORAD score) คือ คะแนนการประเมินความรุนแรงของโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง ได้มาจากการประเมิน ขนาดพื้นที่ (A = area) ความรุนแรง (B = severity) และอาการคัน (C = pruritus) ของรอยโรค คำนวณจากสูตร $SCORAD = A/5 + 7(B/2) + C$ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ได้รับการยอมรับใช้ถือเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันได้มีการพยายามนำยาในกลุ่มที่ไม่ผสมสเตียรอยด์ หรือสารกลุ่มให้ความชุ่มชื้นเข้ามาใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วยผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง พบว่าทำให้ความรุนแรงของโรคลดลง สามารถป้องกันการเกิดผื่นผิวหนังอักเสบและเพิ่มความทนทานของผิวหนังได้ ซึ่งมีความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้มีการรักษาผื่นผิวหนังอักเสบด้วยวิธีอื่น ๆ มากขึ้น เช่น dexpanthenol, licochachol A, N-palmitoylethanolamide (physiogel A.I.), ceramide และ MAS063DP เป็นต้น โดยหวังประโยชน์ในส่วนของการให้ความชุ่มชื้นและช่วยในการเติมเต็มฟื้นฟูเกราะป้องกันผิวหนังในชั้นหนังกำพร้าได้

จากการศึกษาค้นพบสารสติมูเท็กซ์เอเอส (Stimu-tex AS) (Spent Grain wax, shea butter extract, Argania spinosa kernel oil) เป็นสารสกัดจากพืชธรรมชาติ มีคุณสมบัติต้านการอักเสบและอาการคันหรือระคายเคืองได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับผื่นผิวหนังในระยะเริ่มต้น และแซคคาไรด์ไอโซเมอร์เตต (saccharide isomerate) เป็นสารประกอบคาร์โบไฮเดรตธรรมชาติที่มีโครงสร้างคล้ายสารชุ่มชื้นในผิวหนังช่วยจับโมเลกุลของน้ำกับเค

อราตินในผิวชั้นคอร์เนีย (corneum) จึงทำหน้าที่ป้องกันการสูญเสียน้ำในผิวมีคุณสมบัติในการเป็นมอยส์เจอไรเซอร์เข้มข้น

สารสเตมูเท็กเอเอส มีคุณสมบัติในการต้านฤทธิ์ของฮีสตามีนบนผิวหนังได้ ซึ่งฤทธิ์ด้านการอักเสบมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับ 1 ไมโครโมลเด็กซาเมทาโซน (1uM Dexamethasone) ซึ่งเป็นที่คาดหวังกันว่าจะช่วยรักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังให้ดีขึ้นโดยไม่ต้องใช้สเตียรอยด์ และได้มีการศึกษาทดลองประสิทธิผลและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปีที่เป็นผื่นภูมิแพ้ผิวหนังแบบรุนแรงน้อยถึงปานกลาง พบว่าสามารถลดอาการและอาการแสดงของโรคได้โดยไม่มีผลข้างเคียงการระคายเคือง (Munasir, 2008)

สรุป

การรักษาด้วยครีมที่มีส่วนผสม 3% สเตมูเท็กเอเอส มีประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วยโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังที่มีระดับความรุนแรงของโรคเล็กน้อยถึงปานกลางได้ไม่แตกต่างกับ 1% ไฮโดรคอร์ติโซนโดยสามารถลดคะแนนสะเกอหรวด ระดับความแดง ความบวม รอยเกา ความหนาของผื่น ความแห้งของผิว และความคันได้ไม่แตกต่างกับ 1% ไฮโดรคอร์ติโซนหลังการรักษา 4 สัปดาห์ และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการลดลงของคะแนนสะเกอหรวด พบว่า 1% ไฮโดรคอร์ติโซนลดคะแนนสะเกอหรวด ได้เร็วกว่าเล็กน้อยแต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยจะพบว่า ยาทั้ง 2 ชนิดนี้ไม่มีความแตกต่างกันในด้านการรักษา ดังนั้น 3% สเตมูเท็กเอเอส จึงสามารถใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษาในโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังที่มีระดับความรุนแรงของโรคเล็กน้อยถึงปานกลางโดยสามารถหลีกเลี่ยงการใช้ยาทาที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ได้

รายการอ้างอิง

- Beiber, T. (2008, April). Atopic dermatitis. **The New England Journal of Medicine**, 358(14), 1483-1494.
- Carolyn, R., & Chairman. (2005). Measuring atopic eczema severity visually, Which variables are most important to patients? **Arch Dermatol**, 141(9), 1146-1151
- Elsner P., Spoo, J., Schliemann-wilers, S. (2000). **Evaluation of the antihistaminergic efficacy of STIMUX-AS on iontophoretically induced histamine irritation by laser Doppler flowmetry.** Germany: Jena University.
- Munasir, Z. (2008). **Evaluation of the Safety and efficacy of Ezerra in children under two years old with atopic dermatitis, pediatric department.** Jakarta, Indonesia: Fakultas Kedokteran Universitas
- Thunyaluk Hetrakul (2007, July). **Evaluation of the irritation potentials of 4 topical products using occlusive patch test method (References of products Ellgy H2O extra gentle cleanser, Ezerra cream, Ezeshield cream, Ezetect cream) Hoe Pharmaceuticals.** SDN Confidential study report Ref D06-6Q02-HE-MI07 Hoe Pharmaceuticals SDN, BHD, Malaysia.

Valencia, I. C., & Kerdel, F. A. (2003). **Topical glucocorticoids dermatology in general medicine** (6th, ed.). New York: McGraw-Hill.

William, A. (2005, July). A clinician's paradigm in the treatment of atopic dermatitis. **J Am Acad Dermatol**, **53**(1 Suppl.), S70-S77